

"Yaşıl enerji": Azərbaycan istehsal, paylama və nəql nöqtəsi olacaq

Prezident İlham ƏLİYEV: "Lakin eyni zamanda anlayırıq ki, neft və qaz olmadan inkişafi, gələcəyimizi planlaşdırmaq, vətəndaşlarımız üçün lazımi şəraitləri təmin etmək mümkün olmayacaq"

Xankəndidə keçirilən III Şuşa Global Media Forumu "Rəqəmsal keçidlər: Süni intellekt dövründə informasiya və media dayanıqlılığının gücləndirilməsi" mövzusuna həsr olunsa da, tədbirdə iqtisadi məsələlərdən də bəhs edilmişdir. Prezident İlham Əliyev forum iştirakçılarının enerji məsələlərinə aid bir sıra suallarını da cavablandırılmışdır.

Məlum olduğu kimi, 2021-ci ilin iyulunda Azərbaycan və Avropa İttifaqı energetika sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında sənəd imzalamışlar. Dövlətimizin başçısı sözügedən forumda bunu xatırladaraq demişdir: "O zaman biz ixracımızı 8 milyarddan 13 milyard kubmetrə qaldırıq. Bu gün 12 ölkəyə qaz ixrac edirik. Onların 10-u Avropa ölkəsidir, 8-i isə Avropa İttifaqının üzvüdür. Yəni Avropa İttifaqı Azərbaycanı etibarlı və ümumavropa qaz təchizatçısı adlandırır. Coğrafi əhatə baxımından maye qaz deyil, boru kəməri ile nəql olunan qaza göldikdə Azərbaycan global səviyyədə aparıcı ölkələrdən biridir. Mən bu yaxınlarda Xəzər neft sərgisində neft hasilatı ilə bağlı planlarımız haqqında danışdım və bəyan etdim ki, bizim planımız 2030-cu ilə qədər qaz hasilatını daha 8 milyard kubmetr artırmaqdır".

Beləliklə, bu gün ölkəmiz 25 milyard kubmetr qaz ixrac edir, deyilən vaxt bu rəqəm təqribən 33 milyard kubmetr təşkil edəcək. Bəs bu əlavə 8 milyard kubmetr qaz hansı istiqamətdə ixrac ediləcək? Prezidentimiz bir daha diqqətə çatdırılmışdır ki, kəmərlər genişləndirilməsə, ixrac haqqında danışmaq çətin olar.

"Avropa bankları artıq faydalı qazıntı enerji növlərinə maliyyələşmə ayırmır. Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı maliyyələşməni demək olar ki, dayandırmışdır. Buna görə isə əlbəttə ki, biz imkanlarını genişləndirmək üçün vəsait cəlb edə bilmərik. Bu gün "Cənub qaz dəhlizi" maksimal həcmində fəaliyyət göstərir. Yeni məkanlar üçün biz interkonnektorlardan istifadə edirik. Ancaq əsas boru kəməri tam həcmində doludur. Onu genişləndirmək üçün bizim əlavə maliyyə vəsaitinə ehtiyac var. Ona görə Avropa institutları bunu nəzərə almalıdır və siyasetlərində dəyişiklik etməlidirlər ki, biz əlavə vəsait cəlb edə bilək. Bu şəraitdə bu gün bizim üçün artıq tamamlanmış kimi görünən bir məsələ yenidən inkişaf etdirilə bilər".

Avropanın Azərbaycan qazına daha çox ehtiyacı var. İndi əlavə 8 milyard kubmetr üçün bazarlar müəyyən edilir. Belə ki, Avropa İttifaqının üzvü olan bir neçə ölkədən təkliflər alınıb və biz bu təklifləri dəyərləndiririk. Onlardan bəziləri hazırda Azərbaycandan qaz alan ölkələrdir, digərləri isə hələ bizdən qaz almayıblar.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın enerji siyasətinin biznes məqsədli olduğunu, heç vaxt siyasiləşdirilmədiyiini qeyd edərək demişdir: "Avropa İttifaqı məsələsinə göldikdə isə onlar Rusiya qazından imtina etmək niyyətindədir, biz bunu heç vaxt nəzərə almamışık. Biz heç bir halda Rusiya ilə rəqabət aparmağa çalışmadıq. Hətta o dövrdə ki, Rusiya Avropaya 150 milyard kubmetr qaz nəql edirdi. Biz heç vaxt deməmişik ki, buna alternativ ola bilərik. Biz

sırf kommersiya prinsipləri əsasında fəaliyyət göstəririk. Bizim enerji siyasətimiz biznes məqsədli olub. Biz bunu heç vaxt siyasiləşdirməmişik, heç bir zaman qazın həcmini azaltmamışık. Hətta o ölkələrə ki, onlar heç vaxt biziylə razılaşmayıblar. Bu, sırf kommersiya prinsiplərinə əsaslanaraq öhdəliklərimizi rədd etdiyimiz mənasına gəlmir və heç bir ölkəyə qaz nəqlində indiyə qədər fasiləyə yol verməmişik".

Dövlət başçısı bu forumda bir daha qeyd etmişdir ki, faydalı qazıntıları da diqqətdən kənardı qoymaq olmaz. Çünkü yaxın gələcəkdə onlarsız dünya yaşaya bilməz, iqtisadiyyat işləyə bilməz, təyyarələr uça bilməz və hər bir şey dəyanar. "Yaşıl Keçid Programı"nın həyata keçirərkən eyni zamanda anlayırıq ki, neft və qaz olmadan inkişafi, gələcəyi planlaşdırmaq, vətəndaşlar üçün lazımi şəraitləri təmin etmək mümkün olmayacaq. Reallığın bu tərəfini də görmək lazımdır.

Forumda ölkəmizin "yaşıl gündəliy"inin geniş olduğu da vurgulanıb. 2030-cu ilə qədər artıq imzalanmış investisiya müqavilələri əsasında on azı 6 giqvatlıq "yaşıl enerji" - günəş, külək və su elektrik enerjisi istehsal ediləcək. Su elektrik enerjisi Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda əsas yer tutur. Burada ümumi gücü 280 meqavat olan 30 kiçik su-elektrik stansiyası artıq istismara verilib.

Regional gündəlikdə də "yaşıl enerji" layihələri üzərində iş gedir. Təkcə Azərbaycanda deyil, Mərkəzi Asiya ölkələrində də günəş və külək elektrik enerjisi stansiyaları yaradılır. Ötən il noyabrın 13-də Bakıda COP29 çərçivəsində Azərbaycan, Qazaxistan və Özbəkistan prezidentləri "Azərbaycan Respublikası, Qazaxistan Respublikası və Özbəkistan Respublikası hökumətləri arasında "yaşıl enerji"nin inkişafi və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş" imzalanmışdır. Həmin sənədə əsasən, Xəzər dənizinin dibi ilə elektrik kabelinin çəkilməsi nəzərdə tutulur. Bu xətt Mərkəzi Asiyada istehsal olunan "yaşıl enerji"ni Azərbaycanın infrastrukturuna birləşdirəcək.

2022-ci il dekabrın 17-də isə Buxarestdə "Azərbaycan Respublikası, Gürçüstan, Rumuniya və Macarıstan hökumətləri arasında "yaşıl enerji"nin inkişafi və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş" imzalanmışdır. Bunu üçün Qara dənizin dibi ilə "yaşıl enerji" kabeli çəkiləcək. Yəni region təkcə Cənubi Qafqazı əhatə etmir, burada daha geniş coğrafiya əhatə olunur. Mərkəzi nöqtə isə məhz Azərbaycandır.

"Çünki siz coğrafiyanı dəyişə bilərsiniz. Amma coğrafiya heç də hər zaman o demək deyil ki, coğrafi mövqeyiniz sizə tərəqqi gətirəcəkdir. Siz coğrafiyanızdan yaxşı məqsədlər üçün istifadə etməlisiniz. Biz artıq bunu proqnozlaşdırıb ilərlik ki, Azərbaycan, Mərkəzi Asiya və Avropa ölkələri arasında imzalanmış sənədlər Azərbaycanın bir növ qovşaq olacağını nümayiş etdirir. Azərbaycan nəqliyyat, istehsal və paylama nöqtəsi olacaqdır. Bizim çox böyük artım potensialımız var", - deyə Prezidentimiz bu layihələrin də uğurla nəticələnəcəyinə inam ifadə etmişdir.

**Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"**

